

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA ROCZNA
30 ZŁOTYCH.
OD 6 EGZEMPLARZY 25 ZŁ.
NUMER POJEDYŃCZY 60 GROSZY.
KONTO CZEKOWE w P. K. O. 52.020

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA,
MARSZAŁKOWSKA 81 a
TELEFONY: REDAKCJI 9-66-06.
ADMINISTRACJI 9-61-92.
Redakcja rękopisów nadesłanych
nie zwraca.

Ceny ogłoszeń: Strona w tekście: 350 zł. $\frac{1}{2}$ — str.
175 zł. — $\frac{1}{4}$ str. 87 zł. 50 gr. Poza tekstem za str.
250 zł. — $\frac{1}{2}$ str. 125 zł., $\frac{1}{4}$ str. 62 zł. 50 gr.
Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia
instytucyj komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji) za str. 120 zł., $\frac{1}{2}$ str.
60 zł. — $\frac{1}{4}$ str. 30 zł.

Redaktor — Dr. Mauryz Zdzisław Jaroszyński.

ROK XVI.

WARSZAWA, 18 LISTOPADA 1934 r.

Nr. 46

TRESC Nr. 46. Związek Rewizyjny Samorządu Terytorjalnego — M. Jaroszyński. Budżet Państwa na r. 1935/36 a gospodarka komunalna — Fr. Grela. Wydatki i dochody samorządu terytorjalnego w/g preliminarzy budżetowych na r. 1934/35 — S. S-ski. Ze Związku Powiatów R. P. Sprawy bieżące. Wiadomości zagraniczne. Wiadomości gospodarcze. Poradnik samorządowy.

Związek Rewizyjny Samorządu Terytorjalnego

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 października b. r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 847) położyło fundamenty prawne pod nową instytucję publiczną pod nazwą Związku Rewizyjnego Samorządu Terytorjalnego¹⁾. Jest to fakt, zdaniem moim, bardzo doniosły dla dalszego rozwoju gospodarki komunalnej w Polsce. Dlatego chciałbym zreasumować najważniejsze racje, przemawiające za potrzebą powołania Związku do życia. Uważam to tembardziej za swój obowiązek wobec ogółu działaczy samorządowych, że od paru już lat występowałem za stworzeniem Związku.

Rzecz należy rozważyć z podwójnego punktu widzenia: ogólnopaństwowego i specjalnie samorządowego. Związek jest bowiem próbą takiego rozstrzygnięcia dylematu, które uwzględnia — według mego poglądu należycie — obydwie punkty widzenia.

Z punktu widzenia Państwa — gospodarstwo komunalne jest tylko jedną częścią wielkiej całości gospodarstwa publicznego i całości jeszcze większej — gospodarstwa społecznego wogóle. Jest częścią bardzo znaczną i ważną. Zarówno ze względu na rozmiar środków, które absorbuje, jak i ze względu na doniosłość i podstawowość potrzeb zbiorowych, które zaspakaja.

Już sam rozmiar i ważność gospodarki samorządowej czyni z kwestji kontroli tej gospodarki sprawę doniosłą z punktu widzenia ogólnopaństwowego. Tembardziej, gdy komuny czerpią ze wspólnego dla całej gospodarki publicznej rezerwoaru środków, mianowicie z dochodu społecznego. Szczupłość i niedostateczność środków, które wogóle mogą być użyte na cele publiczne, potęguje ogólnopaństwowe znaczenie problemu najbardziej ekonomicznego i celowego używania środków bez względu na to, kto te środki zużywa. Stąd dla Państwa jest ważna nie-

tylko sprawa, czy gospodarka komunalna rozwija się w zgodzie z wydanymi przez Państwo obowiązującymi normami, ale ponadto — czy w obrębie tych norm gospodarka jest dostatecznie celowa. Na te pytania może dać odpowiedź tylko dobrze zorganizowany i pracujący pod kątem widzenia polityki ogólnopaństwowej aparat kontroli.

Nie dosyć jednak na tem. Dzisiejsze Państwo jest w pewnym tego słowa znaczeniu kierownikiem gospodarstwa społecznego. Prowadzi intensywną politykę gospodarczą i społeczną t. j. świadomie i celowo wpływa na kształtowanie się stosunków w sposób, który uznaje za odpowiedni ze względu na interesy całości. Gospodarstwem publicznym kieruje ono przy pomocy środków, działających bardziej bezpośrednio, prywatnym — środkami bardziej pośrednimi, głównie przez stwarzanie warunków i wydawanie norm, przez swoją przymusowość regulujących stosunki. W tym swoim charakterze kierownika życia gospodarczego i społecznego Państwo stwarza plan gospodarczy — bardziej ścisły czy też więcej luźny, wyraźnie sformułowany albo tylko domniemany — obejmujący całość stosunków i wszystkie czynniki, biorące udział w gospodarstwie. Wśród tych czynników samorząd zajmuje oczywiście bardzo poważne miejsce.

Wykonywanie planu musi być kontrolowane. Kontroli podlegać muszą nie tylko zewnętrzne formy działalności, sprowadzające się do zagadnienia *prawności*, ale i kryjąca się pod temi formami treść, co się sprowadza do kwestji skuteczności i celowości działania, do sprawy *gospodarczości*. I niedość stwierdzić fakt w drodze kontroli, trzeba jeszcze pożądanymi faktami wywoływać przez udzielanie *instrukcyj i porad*. I z tego także punktu widzenia Państwo potrzebuje odpowiedniego aparatu działania.

Głównym ośrodkiem dyspozycji w polityce państwowej jest oczywiście Rząd. Ma to zastosowanie także w stosunku do samorządu. Rząd odgrywa głów-

1) Treść rozporządzenia podana w Nr. 43 „Samorządu“ w dziale spraw bieżących.

wną rolę w tworzeniu planu gospodarczego Państwa, decyduje o głównych momentach polityki gospodarczej samorządu, czuwa w grubych zarysach nad harmonijnym wykonywaniem planu przez wszystkie czynniki, biorące udział w gospodarstwie, przez swój normalny aparat nadzoruje działalność samorządu. Jest tedy czynnikiem *decydującym*. Zachodzi jednak pytanie, czy Rząd przy pomocy *normalnego* swego aparatu, a więc *urzędów i urzędników*, może uzyskać wszystkie elementy, niezbędne do decyzji, a więc do skonstruowania ogólnego planu, do kontrolowania nie tylko od strony formalno - prawnej, ale także gospodarczej i technicznej działalności samorządu, do udzielania niezbędnych fachowych porad i instrukcyj gospodarczych i technicznych.

Pisząc na ten temat w r. 1932¹⁾, odpowiedziałem na postawione pytanie negatywnie.

„Zdaniem mojem Rząd tego ciężaru na swoje wyłączne barki brać nie może i nie powinien. Wystarczy, jeżeli zachowa całkowicie w swem ręku ostateczną decyzję, za którą stoi przymus, natomiast elementy do tej decyzji brać będzie przeważnie z procesów, dokonywujących się na innych płaszczyznach — poza gabinetami ministerjalnymi“.

„Nie może dlatego, że takiego aparatu personalnego i organizacyjnego, jakiego potrzeba byłoby dla wykonania omawianych zadań, Rząd nie miał nigdy, nie ma i nigdy mieć nie będzie. Nie może go mieć dlatego, że równałoby się to olbrzymiej rozbudowie personalnej i organizacyjnej rządowych władz centralnych, a także — ze względu na konieczną dekoncentrację nadzoru — władz lokalnych, na którą sobie Państwo nigdy nie pozwoli. Powtóre ten tak bardzo różnorodny element ludzki, jakiego potrzeba do tego celu, musi być brany z życia i wciąż odświeżany, na co nie pozwolą ani zasady służby urzędniczej, ani normy organizacyjne urzędów. Będzie już bardzo dobrze, jeżeli władze nadzorcze i centralne władze fachowe, współdziałające w nadzorze, będą dysponowały personelem na tyle życiowo doświadczonym i fachowo wyrobionym, ażeby był zdolny trafnie *ocenić* dostarczony sobie do decyzji materiał i wydać decyzję o znaczeniu prawnym — ostatecznie życiową“.

„Rząd omawianych zadań na swoje wyłączne barki brać nie powinien, bo robić wszystko samemu jest błędną zasadą rządzenia. Nie powinien się obarczać wyłączną odpowiedzialnością. Tem bardziej, że na innej drodze można cel osiągnąć i łatwiej i pewniej“.

I jeden jeszcze bardzo ważny argument: normalna władza nadzorcza, a szczególnie władza nadzorcza lokalna, w pewnym stopniu bierze udział w gospodarowaniu, mając zabezpieczony wpływ na najważniejsze pod względem gospodarczym decyzje organów komunalnych. Jest to moment niewątpliwie niesprzyjający wszechstronnej kontroli i obiektywnej ocenie ze strony tej samej władzy nadzorczej.

Zaznaczonym postulatem ma uczynić zadość Związek Rewizyjny. Państwo zyskuje w nim nowy aparat działania, jakiego dotychczas brakowało.

Konieczność stałej i autorytatywnej kontroli gospodarczej, połączonej z instruowaniem, jest oczy-

wistą także z punktu widzenia samorządu. Kontrola wewnętrzna bowiem, stale rozwijana i ulepszana w naszych związkach samorządowych, nawet przy osiągnięciu maksymalnej doskonałości organizacyjnej i funkcyjnej nie będzie nigdy, bo być nie może, wystarczająca. Braknie jej bowiem zawsze dostatecznego obiektywizmu, jaki zapewnia jedynie badanie z zewnątrz przez czynniki zdala stojące i bezpośrednio niezainteresowane. Co jest zaś rzeczą jeszcze ważniejszą — kontroli wewnętrznej braknie zawsze dostatecznej znajomości rzeczy, jaką dać może jedynie — poza fachowem przygotowaniem kontrolerów, co ostatecznie w niektórych związkach samorządowych byłoby możliwe — porównywanie gospodarstw różnych komun, uogólnianie i wyciąganie wniosków. To, co powiedziałem, w tem wyższym stopniu odnosi się do instruowania i poradnictwa. Jedynie kontrola połączona z udzielaniem wskazówek gospodarczych i technicznych może uchronić na przyszłość komuny od popełniania błędów w najlepszej wierze, od kosztownego eksperymentowania w rzeczach już dawno gdzieindziej zbadanych i sprawdzonych, od wyważania drzwi przez kogo innego już dawno otwartych.

Odpowiedzialni działacze komunalni już dawno odczuwali brak tego rodzaju kontroli i instruowania. To też nie wątpię, że przyjmą oni z radością powstanie Związku Rewizyjnego, uważając je za duży krok nie tylko ku uporządkowaniu gospodarki komunalnej ale i ku prawidłowemu jej rozwojowi w przyszłości.

Potrzebom, o których mówiłem dotychczas, odpowiadają zasadnicze normy prawne, regulujące sprawę powstającego Związku pod względem organizacji i zakresu działania.

Zasadniczem zadaniem Związku jest tedy wykonywanie kontroli nad *całą* finansową i gospodarczą działalnością samorządu terytorjalnego łącznie ze wszystkimi pochodnymi instytucjami komunalnymi. Kontrola nie ogranicza się do strony formalno-prawnej, ale wkracza równocześnie w ocenę celowości gospodarki.

Z kontrolą łączy Związek instruowanie, które rozporządzenie Prezydenta zalicza również do jego zadań. W grę wchodzi zarówno instruowanie, wykonywane bezpośrednio przy sprawowaniu funkcji kontrolnych, jak i organizowane przez Związek specjalnie poza czynnościami kontroli.

Należy zauważyć, że działalności Związku nie ogranicza rozporządzenie do członków Związku, lecz czyni zeń instytucję kontroli i instruowania gospodarki komunalnej wogóle.

Funkcje, należące do zadań Związku, wymagają trwałości i autorytetu prawnego instytucji, która je wykonywa. Dlatego Związek w swej strukturze opiera się na przymusie organizacyjnym, jest *instytucją publiczną, osobą prawa publicznego*.

Szczegółów organizacji wewnętrznej Związku rozporządzenie nie rozstrzyga, odsyłając je do statutu, który ma być wydany wkrótce w formie rozporządzenia ministerjalnego. Obok prezesa Związku, którego sytuację prawną określa rozporządzenie Prezydenta, przewiduje ono kolegjalne organa Związku, a mianowicie Radę, Zarząd i Komisję Rewizyjną, których skład i zakres działania określi statut. Można być pewnym, że organizacja wymie-

1) „Samorząd Miejski“ Nr. 23.

nionych organów oprze się na czynniku samorządowym obywatelskim poprzez rady wojewódzkie i centralne zrzeszenia samorządowe dobrowolne. W ten sposób Związek Rewizyjny zwiąże się z życiem sa-

morządowym nie tylko przez jego zakres działania, ale i przez osoby, które w tem życiu stanowią element najbardziej aktywny.

M. Jaroszyński.

Budżet Państwa na rok 1935/36 a gospodarka Komunalna

Samorząd terytorjalny, mimo daleko idącej jego samodzielności, jest również jednym z organów Państwa, przy pomocy którego spełnia ono poważną część swych zadań. Fakt ten przesądza, iż szereg różnych potrzeb publicznych zaspakajają bądź związki samorządowe, bądź organa administracji państwowej, bądź wreszcie — jedno i drugie. Działalność samorządu musi się tedy, siłą rzeczy, zająć w wielu dziedzinach z działalnością Rządu. Da się to obserwować zarówno w działalności gospodarczej, a przede wszystkim na polu działalności kulturalnej i socjalnej. Ze tak istotnie jest, że istnieje pewna współzależność działalności związków samorządowych od rządowej polityki gospodarczej, kulturalnej czy socjalnej, na to nie potrzeba chyba mnożyć przykładów; to pewnik niezbity i powszechnie znany. Nic tedy dziwnego, że samorząd bacznie zwraca uwagę na te poczynania czy zamiary Rządu, które mogą wpływać na jego działalność.

Preliminarz budżetowy jest jednym z tych aktów Rządu, pozwalającym określić i to na przeciąg 1 roku stosunek Rządu do prac w tych dziedzinach, w których samorząd jest szczególnie zainteresowany. Projekt budżetu na rok 1935/36 został właśnie przedłożony Izbie Ustawodawczej i to pozwala mi podjąć próbę zanalizowania jego cyfr pod kątem zainteresowań samorządu.

Preliminarz ten zamyka się po stronie dochodów sumą zł. 1.983.743.700 i po stronie wydatków sumą zł. 2.132.861.600, a więc z niedoborem w sumie zł. 149.117.900. Sumy powyższe obejmują wszystkie wydatki i dochody Państwa łącznie z czystymi zyskami i deficytami przedsiębiorstw, zakładów, monopoli i funduszy państwowych.

Program swej pracy, ujęty w projekcie budżetu, określa Rząd na rok 1935/36 pod kątem dalszej kompresji wydatków. Wyraźnie to zresztą stwierdza Pan Minister Skarbu w przemówieniu wygłoszonym na plenum Sejmu w dn. 6 b. m., mówiąc, iż „ze względu na interes gospodarczy, na potrzebę odrodzenia siły nabywczej ludności, na dopływ kapitałów do przedsiębiorstw prywatnych wskazane jest ograniczyć ściąganie środków ze społeczeństwa na potrzeby budżetowe“ i dalej, że „zarówno względy prawidłowej polityki skarbowej, jak i względy na rozwój gospodarki, która jest podstawą dochodów Skarbu, zmuszają nas do dalszej kompresji wydatków, czemu daje wyraz przedłożony Izbie preliminarz“.

Zmniejszenie wydatków w budżecie na rok 1935/36 w porównaniu do roku bieżącego (1934/35) wynosi ogółem zł. 51.690.990.

Przypatrzymy się, w jakim stopniu ta dominująca dla całego budżetu cecha oszczędności odbija się na tych dziedzinach pracy, jakie specjalnie interesują samorząd. Rozpatrzmy i zajmiemy się tutaj

cyframi, odnoszącymi się do oświaty, dróg, popierania rolnictwa, zarówno publicznego i opieki społecznej, na tych odcinkach bowiem samorząd prowadzi najbardziej rozwiniętą działalność.

Oświata. Wydatki na oświatę zgrupowane są w budżecie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i w budżetach specjalnych funduszy. Ogółem obejmują one, oprócz wydatków na wyznania religijne, sumę 320,8 milionów złotych, z czego na budżet Min. W. R. i O. P. przypada 271,5, a na specjalne fundusze 49,3 milionów złotych, w czym na Fundusz Szkolny zł. 32.960.000. W porównaniu z budżetem na rok bieżący (1934/35) suma wydatków na oświatę utrzymuje się niemal na tym samym poziomie (dokładnie jest większa o 1.368.000 złotych). Dla porównania wskazać należy, iż samorząd terytorjalny na oświatę — z wyjątkiem szkolnictwa zawodowego — preeliminował na r. 1934/35 ogółem sumę zł. 71.711.000.

Ilość etatów nauczycieli w szkołach ogólnokształcących (powszechnych i średnich) w porównaniu z r. 1934/35 pozostaje bez zmiany (72.942 etatów nauczycielskich, w tem 66.313 nauczycieli szkół powszechnych w kraju), zaś etaty nauczycieli w szkołach zawodowych (bez szkolnictwa wyższego) powiększono o 70 do ogólnej liczby 1872, w czym nauczycieli szkół rolniczych 453. Liczba szkół powszechnych według stanu na 1 maja r. b. wynosiła 25.259, stan z przed roku 24.836 szkół.

W granicach przeznaczonych w budżecie Państwa na oświatę kwoty, która, jak wyżej wskazałem nie ulega prawie żadnej zmianie w porównaniu z r. 1934/35, następują jednak pewne przesunięcia w przeznaczaniu poszczególnych kredytów. Za korzystne zmiany z punktu widzenia samorządu wymienić można:

a) przeznaczenie kwoty 2 milionów złotych z Funduszu Szkolnego na zasiłki dla gmin na budowę publicznych szkół powszechnych. W roku bieżącym przewidziano w budżecie na ten cel oraz na zasiłki dla burs i internatów ogółem 674.000 złotych.

b) stworzenie zupełnie nowego kredytu na organizację szkół i gospodarstw rolnych przy szkołach rolniczych w sumie 150.000 złotych.

Ujemne z zaprojektowanych zmian to:

a) zmniejszenie o 200.000 złotych (z 500.000 na 300.000) kredytów przeznaczonych na oświatę pozaszkolną, z którego to kredytu korzystają również i związki samorządowe i

b) zmniejszenie kredytów na zasiłki i stypendja dla szkół rolniczych do kwoty 600.000 złotych. Ilość środków łożonych ze Skarbu Państwa na te cele od kilku lat stale maleje (w r. 1932/33 wydano zł. 877.216, w r. 1933/34 — zł. 747.119, na rok 1934/35 preeliminowano 700.000).

Podnieść tutaj wreszcie można zamiar pobierania na cele oświatowe dochodów specjalnych w postaci t. zw. daniny szkolnej, z której wpływy ustalono w planie finansowym Funduszu Szkolnego w sumie 18 milionów złotych. Jak i w jakim stopniu oddziaływać może wprowadzenie daniny szkolnej na ustosunkowanie się do szkoły szerokich warstw ludności, korzystającej dotychczas z bezpłatnego nauczania powszechnego, trudno o tem dzisiaj cokolwiek powiedzieć.

Drogi — to druga dziedzina, w której samorząd jest nie mniej zainteresowany, a to zarówno z uwagi, iż administracja dróg wszystkich kategorii jest sprawowana przez związki samorządowe jak również ze względu na gospodarcze znaczenie dróg.

Na temat spraw drogowych wiele i wszechstronnie mówiono, szczególnie w ostatnich kilku latach. Zagadnieniem tem zajmowały się najrozmaitsze czynniki i jest ono dzisiaj dostatecznie znane, jak znana jest również wysokość środków, łożonych przez Skarb Państwa na drogi. Sądząc z cyfr preliminarza, nie zapowiada się na rok 1935/36 żadna radykalna zmiana na lepsze. Drogi są — to trzeba wyraźnie powiedzieć — nadal potraktowane po macoszu.

Wszystkie, wyraźnie przeznaczone na gospodarkę drogową, środki zgrupowane są w Państwowym Funduszu Drogowym i obejmują w wydatkach ogółem sumę zł. 28.270.000. W porównaniu z budżetem na rok bieżący oznacza to wprawdzie zwiększenie o 6.217 tysięcy złotych, lecz spowodowane jest ono głównie powiększeniem sum przeznaczonych na spłatę zadłużenia z ubiegłych okresów budżetowych (5 milionów złotych). Na spłatę tych zadłużeń preliminuje się ogółem 20 milionów złotych (na rok 1934/35 preliminowano 15 milionów). Poza wydatkami ogólnymi, (płace personelu technicznego i niższej służby drogowej, świadczenia osobowe, podróże służbowe i rozchody administracyjne, koszty wymiaru i poboru opłat i szkody żywiołowe — te ostatnie w sumie 50.000 zł.), które zapreliminowano w kwocie 7350 tysięcy złotych, pozostaje z całego Funduszu Drogowego na budownictwo i konserwację mostów i dróg państwowych zaledwie 920 tysięcy złotych (w roku 1934/35 — zł. 1.486.000, w roku 1932/33 wydano zł. 1.052.119). W tej sumie (920 tysięcy złotych) mieści się również kredyt na zapomogi na drogi i mosty samorządowe w sumie zł. 20.000 (na rok 1934/35 również zł. 20.000). Pewne środki na cele gospodarki drogowej znajdują się zapewne, podobnie jak i dotychczas, z sum Funduszu

Pracy. Niestety jednak w planie finansowo-gospodarczym Funduszu Pracy niema żadnych danych o kwotach, jakie mogą być użyte na ten cel. Sądząc jednak z globalnych cyfr preliminarza Funduszu Pracy, które w porównaniu z rokiem 1934/35 zostały obniżone o 17% (ze 112.110.000 na rok 1934/35 do 93.200.000 na rok 1935/36), należy przypuszczać, iż rozmiary świadczeń ze strony Funduszu Pracy na cele drogowe będą raczej zmniejszone aniżeli zwiększone.

Projektowane jest wreszcie zmniejszenie kredytu, przeznaczonego na pożyczki dla związków samorządowych i spółek drogowych (Drogowy Fundusz Pożyczkowy) o 99 tysięcy złotych, w porównaniu z budżetem na rok 1934/35 (na rok 1934/35 kredyt wynosi 719 tysięcy złotych).

Wydatki samorządu terytorjalnego na drogi i place publiczne w roku bieżącym (1934/35) są preliminowane w łącznej kwocie złotych 91.088.000.

Popieranie rolnictwa, podobnie jak oświata czy drogi, jest dalszą platformą, na której działalność samorządu ziemskiego spotyka się z akcją rządową. Samorząd ziemski prowadzi intensywną i wszechstronną akcję na polu popierania rolnictwa, łożąc na ten cel ze swych środków bardzo poważne sumy (wg. budżetu na rok 1934/35 — powiatowe związki samorządowe zapreliminowały zł. 8.355.000, gminy wiejskie zł. 1.598.000, a miasta zł. 1.108.000 — ogółem zł. 11.061.000). W preliminarzu budżetowym Państwa na rok 1935/36 na popieranie rolnictwa (sumy w budżecie Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych), niezależnie od sum, przeznaczonych na reformę rolną (Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej) przewiduje się ogółem 33 milionów złotych. W porównaniu z sumami, przeznaczonymi w budżecie na rok 1934/35 oznacza to zmniejszenie o 8.624.000, w stosunku zaś do roku 1933/34 zmniejszenie o 1,4 miliona złotych. Tak poważne zmniejszenie, bo przeszło o 20% spowodowane jest niemal całkowicie zmniejszeniem kredytu na zasiłki na popieranie obrotu produktami rolnymi (dopłaty do zwrotu cel przy wywozie zbóż i ich przetworów, bonifikaty kredytów zaliczkowych i pod rejestrowy zastaw zbożowy oraz inne zasiłki związane z obrotem produktami rolnymi), w tej to bowiem jednej tylko pozycji zmniejszenie wynosi 9.267 milionów złotych.

Interesujące samorząd pozycje naogół utrzymane są na równi z sumami przeznaczonymi na rok bieżący, bądź wykazują pewną zwyżkę. W szczegółach przedstawiają się one następująco:

	Budżet na		Wykonano w 1933/34
	1935/36	1934/35	
Kredyty zwiększone:			
Zwalczanie zaraźliwych chorób zwierzęcych	1.734.800	1.478.750	1.438.929
Meljoracje (w tem Państw. Fund. Meljor. 1.000.000 — meljoracje publiczne)	1.626.000	1.330.000	1.347.742
Zasiłki na popieranie kultury wiejsk. (zasiłki dla Związku Izby i Org. Roln., izb rolniczych, organizacji młodz. wiejskiej i kół gospodyń wiejsk., przysposobienie rolnicze i t. p.)	283.000	200.000	—
Zasiłki i inne wydatki na podniesienie hodowli oraz rybactwa	580.000	552.000	580.000
Kredyty w tej samej wysokości:			
Zasiłki i inne wydatki na zwalczanie szkodników i chorób roślinnych	351.000	351.000	350.000
Zasiłki i inne wydatki na popieranie eksportu artykułów hodowlanych	5.000.000	5.000.000	7.721.000
Zasiłki i inne wydatki na cele weterynaryjne	35.000	35.000	33.324
Kredyty zmniejszone:			
Zasiłki na popieranie drobnego rolnictwa	1.041.000	1.075.000	2.361.854
Zasiłki na doświadczalnictwo rolnicze i na badania naukowe	752.000	775.000	782.880

Działalność na polu przebudowy ustroju rolnego (Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej) zaprojektowana jest na łączną sumę zł. 31.416.000, a więc o 3,7 miliona więcej, jak kredyty przeznaczone na ten cel w budżecie roku 1934/35. Wybitnemu powiększeniu ulegają kredyty przeznaczone na zabudowę drobnych gospodarstw, meljoracje gruntów, urządzenie dróg, mostów i studzien przy parcelacji gruntów państwowych (z 1.231.000 na rok 1934/35 do 2.231.000) i kredyty na koszty parcelacji gruntów państwowych (z 1.011.000 na 2.140.000). Inne kredyty (na scalanie gruntów, znoszenie służebności, prace meljoracyjne na gruntach niepaństwowych, tworzenie zapasu ziemi) bądź są utrzymane w dotychczasowej wysokości, bądź nieznacznie powiększone.

Służba zdrowia i opieka społeczna — objęte są w całości budżetem Ministerstwa Opieki Społecznej. Wydatki tego Ministerstwa zaprojektowane zostały na rok 1935/36 w ogólnej sumie zł. 57.502.000, co w porównaniu do roku bieżącego oznacza zmniejszenie o 7697 tysięcy złotych. Wydatki *na zdrowie publiczne*, przyjmując za takie wydatki na: utrzymanie lekarzy powiatowych, państwowe szkoły położnych. Państwowy Instytut Higjeny i państwowe zakłady badania żywności oraz wydatki na walkę z chorobami, opiekę nad lecznictwem i wydatki na państwową pomoc lekarską dla funkcjonariuszów państwowych, a więc wszystkie wydatki na służbę zdrowia w wyjątkiem wydatków centrali i kosztów utrzymania wojewódzkich wydziałów, zapreliminowane są w wysokości zł. 11.923.360. W porównaniu do kredytów na rok 1934/35 są one powiększone o kwotę zł. 226.440.

Ogólna suma wydatków związków samorządowych na zdrowie publiczne łącznie z dopłatami na pokrycie deficytów szpitali samorządowych, a więc bez wydatków szpitali opłaconych z dochodów tych szpitali, zapreliminowana została na rok bieżący w łącznej sumie zł. 55.074.000.

W zakresie służby zdrowia program prac rządowych jest utrzymany prawie na tym samym poziomie, co i projektowany na rok bieżący z nieznacznym powiększeniem (o zł. 226.440) środków na te cele. Podobnie jak fundusze również i ilość personelu służby zdrowia pozostaje prawie bez żadnych zmian.

Opieka społeczna, licząc jedynie świadczenia socjalne, które w budżecie Ministerstwa po wyłączeniu wydatków na zdrowie publiczne stanowią przeszło 87% ogółu wydatków, wykazuje w projekcie budżetu na rok 1935/36 dalsze i to poważne zmniejszenie. Zmniejszenie to, datujące się od roku 1933/34, co pozostaje w związku z utworzeniem Funduszu Pracy, który dużą część zadań Ministerstwa Opieki Społecznej przejął na siebie, postępuje nadal. Przebieg kurczenia się sum, wykładanych z budżetu Państwa, na świadczenia socjalne, przedstawia się następująco:

w roku 1932/33	wydano	zł. 93.860.516
„ „ 1933/34	„	„ 58.510.621
„ „ 1934/35	preliminowano	„ 47.531.540
„ „ 1935/36	„	„ 39.621.200

O ile zmniejszenie środków w budżetach 1933/34 i 1934/35 było, z uwagi na przejęcie pewnych zadań przez Fundusz Pracy, tylko pozorne, to na rok 1935/36 jest ono faktyczne, a to ze względu na równoległe zmniejszenie i to poważne (o 17% w porównaniu do roku 1934/35) kredytów Funduszu Pracy. Zmniejszenie kredytów na świadczenia socjalne (zł. 7.910.340 mniej niż w roku 1934/35) obserwuje się niemal we wszystkich dotychczasowych kierunkach działalności. Jedynie środki, przeznaczone na opiekę nad młodzieżą i dziećmi (zł. 4.850.000), na opiekę zapobiegawczą (zł. 120.000) i na opiekę nad migracją (zł. 625.000) utrzymane są w dotychczasowej wysokości. Zwiększeniu ulegają jedynie kredyty w 3 pozycjach i to o łączną sumę złotych 96.100. Największa redukcja odnosi się do sum, przeznaczonych na dopłaty do zabezpieczenia na wypadek bezrobocia oraz pomocy dla bezrobotnych, gdyż zmniejszenie kredytów wynosi okragłą sumę 5 milionów złotych (z 22 milionów, przeznaczonych w budżecie roku 1934/35 na 17 milionów złotych).

Współczynnik obniżenia kredytów na akcje, w których samorząd jest bezpośrednio zainteresowany (opieka nad młodzieżą i dziećmi, nad niezdolnymi do pracy, nad dorosłymi, opieka zapobiegawcza), jest nieco mniejszy od współczynnika redukcji całego budżetu Ministerstwa Opieki Społecznej. Jedynie zmniejszenie, prawie o 23% (22 do 17 milionów złotych) kredytów na zabezpieczenie na wypadek bezrobocia i pomoc dla bezrobotnych, z których to sum finansowane było także zatrudnianie przez samorząd bezrobotnych, nieobjętych planem Funduszu Pracy, poważnie może wpłynąć na tę akcję samorządu terytorjalnego.

Proces redukcji środków, zużywanych na cele opieki społecznej, daje się również obserwować w polityce socjalnej samorządu terytorjalnego. Wydatki, jakie samorząd ponosi na cele opieki społecznej, podobnie, jak i w budżecie Państwa, maleją od roku 1933/34 (w budżetach samorządu na r. 1932/33 wydatki na opiekę społeczną wynoszą ogółem 87,4 — na r. 1933/34 — 68,3 i na rok 1934/35 — 54,9 milionów złotych).

Reasumując wyżej podane uwagi, stwierdzić należy, iż rozmiary prowadzonej przez Państwo akcji w omawianych dziedzinach, niezależnie od tego, czy były one dotychczas dostateczne (np. środki na gospodarkę drogową) zakreśla preliminarz budżetowy na r. 1935/36 niemal w dotychczasowych granicach.

Fr. Grela.

Wydatki i dochody samorządu terytorjalnego w/g preliminarzy budżetowych na r. 1934/35

I. Preliminarze budżetowe w okresie od 1927/28 do 1934/35.

W prasie samorządowej i w prasie poświęconej zagadnieniom ogólnego - gospodarczym niejednokrotnie spotykamy artykuły, w których za podstawę rozmowań i wyciągania wniosków o gospodarce związków samorządowych służą zestawienia statystyczne wydatków i dochodów związków samorządowych, oparte na zamknięciach rachunkowych t. j. na dokumentach, charakteryzujących faktycznie dokonane wydatki i rzeczywiście osiągnięte dochody. Natomiast w niniejszym artykule zamierzamy omówić pokrewne, lecz nieco inne zagadnienie. Mianowicie,

chcemy scharakteryzować ewolucję budżetów związków samorządowych na przestrzeni dłuższego okresu czasu. Ponieważ liczby, które będziemy omawiali, obejmują również okres depresji gospodarczej, przez porównanie więc danych za poszczególne lata, będziemy mogli zobrazować nasilenie akcji oszczędnościowej związków samorządowych przy uchwalaniu budżetów.

Dla scharakteryzowania kształtowania się wydatków i dochodów budżetowych związków samorządowych w ciągu ostatnich ośmiu lat, wykorzystaliśmy dane opublikowane w czasopiśmie. Tablicę charakteryzującą ewolucję budżetów zwyczajnych i nadzwyczajnych podajemy niżej:

Wydatki i dochody związków samorządowych na podstawie preliminarzy budżetowych.

Od 1927/28 do 1934/35.

Rodzaje wydatków i dochodów	R		O		K			
	1927/28 ^a	1928/29 ^b	1929/30 ^b	1930/31 ^b	1931/32	1932/33 ^c	1933/34 ^d	1934/35
	M i l j o n y z ł o t y c h							
Wydatki ogółem	731,9	1262,0	1198,4	1103,7	.	732,2	638,0	635,0
Wydatki zwyczajne	520,0	706,1	812,7	814,8	.	641,4	549,0	530,6
Wydatki nadzwyczajne	211,9	555,9	385,7	288,9	.	90,8	89,0	105,4
Dochody ogółem	740,6	1262,4	1204,4	1107,3	.	720,0	633,7	633,2
Dochody zwyczajne	552,9	725,3	852,7	843,5	.	635,1	565,8	551,6
Dochody nadzwyczajne	187,7	537,1	351,7	263,8	.	84,9	67,9	81,6
	W s k a ż n i k i 1927/28 = 100							
Wydatki ogółem	100,0	172,4	163,7	150,8	.	100,0	87,2	86,8
Wydatki zwyczajne	100,0	135,8	156,2	156,7	.	123,3	105,6	102,0
Wydatki nadzwyczajne	100,0	262,3	182,0	136,3	.	42,8	42,0	49,7
Dochody ogółem	100,0	170,4	162,0	149,5	.	97,2	85,6	85,4
Dochody zwyczajne	100,0	131,1	154,2	152,6	.	114,8	102,3	99,8
Dochody nadzwyczajne	100,0	28,1	187,3	140,5	.	45,2	36,2	43,4
	Wzrost (+) względnie zmniejszenie się (-) w porównaniu z rokiem poprzednim							
Wydatki ogółem	+ 72,4	- 5,1	- 7,9	.	.	- 12,9	- 0,5
Wydatki zwyczajne	+ 35,8	+ 15,1	+ 0,3	.	.	- 14,5	- 3,4
Wydatki nadzwyczajne	+ 162,3	- 30,6	- 25,1	.	.	- 2,0	+ 18,4
Dochody ogółem	+ 70,4	- 4,6	- 8,1	.	.	- 12,0	- 0,1
Dochody zwyczajne	+ 31,1	+ 17,5	- 1,1	.	.	- 11,0	- 2,6
Dochody nadzwyczajne	+ 186,1	- 34,5	- 25,0	.	.	- 20,1	+ 20,1

^a Prof. B. Markowski. Dochody i wydatki samorządu terytorjalnego według budżetów na 1927/28 r. Samorząd Terytorjalny zeszyt 1 i 2 — 1929 r.

^b A. Hebrowski. Wydatki i dochody związków komunalnych w ostatnim trzyleciu (w latach 1928/29, 1929/30, 1930/31). Samorząd terytorjalny zeszyt 1 i 2 — 1931 r.

^c Wydatki i dochody związków komunalnych według preliminarzy budżetowych na 1932/33 r. Gazeta Administracji i Policji Państwowej № 2, 3 i 4 — 1933 r.

^d Gł. Urz. St. Preliminarze budżetowe związków samorządowych na 1933/34 r. Statystyka Polski seria B zeszyt 24.

Zamieszczone zestawienie nie podaje danych o wydatkach i dochodach budżetowych za rok 1931/32. O ile nam wiadomo opracowanie wydatków i dochodów związków samorządowych na podstawie

budżetów na rok 1931/32 nie zostało wogóle dokonane. Poza to musimy zaznaczyć, że na podstawie źródeł, z których korzystaliśmy, nie mogliśmy ustalić, czy ogólne sumy wydatków i dochodów zwyczaj-

nych w okresie od 1927/28 do 1932/33, obejmują sumę wydatków i dochodów zwyczajnych szpitali i zakładów opiekuńczych.

Ogólne sumy wydatków i dochodów zwyczajnych dla roku 1933/34 i 1934/35 zostały podane bez wydatków i dochodów zwyczajnych zakładów opiekuńczych i szpitali.

Nie analizując liczb bezwzględnych, chcemy zwrócić uwagę na podane w tablicy wskaźniki (obliczone przy założeniu 1927/28 = 100,0) oraz na zmiany procentowe wydatków i dochodów budżetowych jednego roku w porównaniu z rokiem poprzednim. Ze względu na rozmiary niniejszych uwag nie podejmujemy szczegółowego omówienia kształtowania się budżetów związków samorządowych w ciągu rozpatrywanego okresu, ograniczymy się tylko do podkreślania ważniejszych momentów.

Z porównania wskaźników dla sumy ogólnej wydatków (zwyczajnych i nadzwyczajnych razem) widzimy, że ogólna suma wydatków związków samorządowych prelininowanych na rok 1932/33 kształtowała się na poziomie wydatków prelininowanych na rok 1927/28. Mniej więcej na tym poziomie utrzymuje się ogólna suma prelininowanych na rok 1932/33 dochodów. W latach następnych t. j. 1933/34 i 1934/35 ogólna suma prelininowanych wydatków jak również dochodów ulega w porównaniu z rokiem 1927/28 poważnemu obniżeniu. Oczywiście inny jest przebieg tego zjawiska dla budżetu zwyczajnego, inny dla budżetu nadzwyczajnego.

W celu porównawczego scharakteryzowania kształtowania się wydatków i dochodów budżetowych Państwa i Samorządu, podajemy następujące zestawienie:

**Wskaźniki wydatków
Państwa i Samorządu 1927/28=100,0**

R O K	Ogółem zwyczajne i nadzwyczajne		Wydatki z w y c z a j n e	
	Państwo	Samorząd	Państwo	Samorząd
1927/28	100,0	100,0	100,0	100,0
1928/29	112,6	172,4	114,8	135,8
1929/30	119,0	163,7	122,3	156,2
1930/31	114,4	150,8	119,5	156,7
1931/32	111,5		119,0	
1932/33	95,4	100,0	103,9	123,3
1933/34	95,4	87,2	103,2	105,6
1934/35	84,9	86,8	91,3	102,0

**Wskaźniki dochodów
Państwa i Samorządu 1927/28=100,0**

R O K	Ogółem zwyczajne i nadzwyczajne		Dochody z w y c z a j n e	
	Państwo	Samorząd	Państwo	Samorząd
1927/28	100,0	100,0	100,0	100,0
1928/29	128,0	170,4	137,5	131,1
1929/30	148,9	162,0	152,1	154,2
1930/31	152,4	149,5	157,5	152,6
1931/32	144,5		149,8	
1932/33	119,3	97,2	125,8	114,8
1933/34	103,2	85,6	108,3	102,3
1934/35	107,1	85,4	103,7	99,8

II. Preliminarze budżetowe na rok 1934/35.

W bieżącym miesiącu ukazała się publikacja Głównego Urzędu Statystycznego, poświęcona opracowaniu wydatków i dochodów związków samorządowych na podstawie preliminarzy budżetowych na rok 1934/35¹⁾. Korzystając z tej publikacji, podajemy zestawienie wydatków i dochodów dla poszczególnych typów związków samorządowych. Podane niżej zestawienie zostało uzupełnione obliczeniem liczb względnych, które w dużym stopniu ułatwią korzystanie z danych zawartych w zestawieniu (p. str. 396).

Ogólna suma wydatków prelininowanych na rok 1934/35 przez wszystkie związki samorządowe wnosi 635.985 tys. zł. i w porównaniu z sumą (638.018 tys. zł.) wydatków prelininowanych na rok 1933/34 jest mniejsza o 0,5%. Większemu zmniejszeniu w roku 1934/35 uległa suma wydatków budżetu zwyczajnego.

Wydatki te w roku 1934/35 stanowią sumę 530.614 tys. zł. i są mniejsze o 18,3 milj. zł. (3,4%) od sumy wydatków zwyczajnych prelininowanych na rok 1933/34. Zwiększyła się natomiast suma wydatków nadzwyczajnych, które w roku 1933/34 wnosiły 89.063 tys. zł., w roku zaś 1934/35 wzrosły do 105.371 tys. zł. t. j. o 18,4%. Poważny wzrost wydatków nadzwyczajnych w roku 1934/35 zaobserwujemy również po odcięciu wydatków prelininowanych na pokrycie niedoboru budżetowego z lat poprzednich, t. j. sum. które właściwie zostały wydane na pokrycie zobowiązań powstałych z wykonania budżetów za poprzednie okresy i nie są wydatkami na cele inwestycyjno-nadzwyczajne tego roku, na który zostały prelininowane.

Porównując ogólną sumę dochodów oraz sumy dochodów zwyczajnych i nadzwyczajnych prelininowanych na rok 1934/35 z analogicznymi sumami dochodów prelininowanymi na rok 1933/34 stwierdzamy zjawisko podobne. Mianowicie nieznaczne zmniejszenie się (— 0,1%) w roku 1934/35 ogólnej sumy dochodów: nieco większy spadek (— 2,6%) w tym roku dochodów zwyczajnych oraz dość duży wzrost (+ 20,1%) dochodów nadzwyczajnych.

Reasumując nasze uwagi możemy stwierdzić: 1) że budżet zwyczajny związków samorządowych w roku 1934/35 uległ zmniejszeniu. 2) biorąc pod uwagę, że zmniejszenie tak wydatków jak i dochodów zwyczajnych prelininowanych na rok 1934/35 nie przekracza 4% w porównaniu z rokiem poprzednim, możemy skonstatować pewną stabilizację budżetów związków samorządowych.

Brak danych o wykonaniu budżetów za te dwa okresy nie pozwala w chwili obecnej na poczynienie dalszych obserwacji, które w konsekwencji doprowadziłyby do konkretnego wniosku.

Ze względu na ograniczone rozmiary niniejszego artykułu musimy zaniechać dalszych rozważań. Chcemy tylko zwrócić uwagę czytelnika na to, że porównanie poszczególnych działów wydatków i dochodów tych dwóch lat daje ciekawą charakterysty-

¹⁾ Statystyka Polski, Serja C, zeszyt 15, wydawana przez Gł. Urz. Stat.

Wydatki i dochody.

Tysiące złotych.

W %^o/_o ogólnej sumy.

Wyszczególnienie	Polska		Gminy wiejskie	Miasta niewydziałone	Miasta wydzielone	Powiatowe związki samorządowe	Wojewódzkie związki samorządowe	Polska		Gminy wiejskie	Miasta niewydziałone	Miasta wydzielone	Powiatowe związki samorządowe	Wojewódzkie związki samorządowe
	1933/34	1934/35						1933/34	1934/35					
Wydatki ogółem	638.018	635.985	112.203	81.140	307.930	121.006	13.706	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wydatki zwyczajne	548.955	530.614	100.237	66.599	253.558	98.345	11.875	86,0	83,4	89,3	82,1	82,3	81,3	86,6
Zarząd ogólny	123.600	122.045	37.166	17.702	49.856	16.344	977	19,4	19,2	33,1	21,8	16,2	13,5	7,1
Wydatki osobowe	97.923	99.461	28.613	14.798	44.086	11.174	790	15,4	15,6	25,5	18,2	14,3	9,2	5,8
Wydatki rzeczowe	25.677	22.584	8.553	2.904	5.770	5.170	187	4,0	8,6	7,6	3,6	1,9	4,3	1,3
Majątek samorządowy	11.932	11.271	2.803	1.817	5.999	613	39	1,9	1,8	2,5	2,2	1,9	0,5	0,3
Przedsiębiorstwa samorząd.	4.399	2.346	272	184	1.769	70	51	0,7	0,4	0,2	0,2	0,6	0,1	0,4
Splata długów	95.751	90.671	6.795	11.235	58.763	11.829	2.049 ^e	15,0	14,3	6,1	13,8	19,1	9,7	14,9
Splata rat amortyzacyjn.			5.409	5.756	19.269	5.973				4,8	7,1	6,3	4,9	
Splata procentów			1.386	5.479	39.494	5.856				1,3	6,7	12,8	4,8	
Drogi i place publiczne	64.561	63.504	3.792	3.361	14.645	37.228	4.478	10,1	10,0	3,4	4,1	4,8	30,8	32,7
Pomiary i plany rozbudowy	2.918	2.968	16	328	2.490	134	—	0,5	0,5	0,0	0,4	0,8	0,1	—
Oświata	65.727	63.129	25.474	9.320	26.777	1.500	58	10,3	9,9	22,7	11,5	8,7	1,2	0,4
Kultura i sztuka	5.421	6.482	232	216	5.550	221	263	0,8	1,0	0,2	0,3	1,8	0,2	1,9
Zdrowie publiczne	42.655	48.113	6.519	5.233	28.008	7.686	667	6,7	7,5	5,8	6,5	9,1	6,4	4,9
Opieka społeczna	65.081	52.842	6.723	6.053	29.655	7.645	2.766	10,2	8,3	6,0	7,5	9,6	6,3	20,2
Popieranie rolnictwa	10.513	10.424	1.490	533	434	7.652	315	1,6	1,6	1,3	0,7	0,1	6,3	2,3
Popieranie przemysłu i handlu	5.302	4.544	70	494	3.499	463	18	0,8	0,7	0,1	0,6	1,1	0,4	0,1
Bezpieczeństwo publiczne	30.865	29.586	4.191	7.129	16.825	1.441	—	4,8	4,6	3,7	8,8	5,5	1,2	—
Świadczenia na rzecz innych związków samorządowych	6.969	6.111	27	1.049	1.678	3.332	25	1,1	1,0	0,0	1,3	0,5	2,8	0,2
Różne	13.261	16.578	4.667	1.945	7.610	2.187	169	2,1	2,6	4,2	2,4	2,5	1,8	1,2
Wydatki nadzwyczajne	89.063	105.371	11.966	14.541	54.372	22.661	1.831	14,0	16,6	10,7	17,9	17,7	18,7	13,4
Administracja	305	557	70	19	327	141	—	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	—
Majątek samorządowy	5.184	6.159	791	877	3.646	845	—	0,8	1,0	0,7	1,1	1,2	0,7	—
Przedsiębiorstwa samorząd.	20.092	16.221	129	1.372	13.140	1.580	—	3,2	2,6	0,1	1,7	4,3	1,3	—
Splata długów	7.820	2.839	617	1.461	157	604	—	1,2	0,4	0,6	1,8	0,1	0,5	—
Drogi i place publiczne	17.703	27.584	1.032	1.672	12.561	11.586	733	2,8	4,3	0,9	2,1	4,1	9,6	5,3
Pomiary i plany rozbudowy	473	597	25	74	494	4	—	0,1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,0	—
Oświata, kultura i sztuka	6.573	8.582	3.911	900	3.396	375	—	1,0	1,3	3,5	1,1	1,1	0,3	—
Zdrowie publiczne	3.334	6.961	191	1.412	4.023	1.078	257	0,5	1,1	0,2	2,8	1,3	0,9	1,9
Opieka społeczna	2.241	2.061	12	343	1.056	492	158	0,4	0,3	0,0	3,4	0,3	0,4	1,2
Popieranie rolnictwa	793	952	108	110	31	703	—	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,6	—
Popieranie przemysłu i handlu	177	249	4	—	101	144	—	0,0	0,0	0,0	—	0,0	0,1	—
Bezpieczeństwo publiczne	710	498	93	77	322	6	—	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	—
Różne	2.482	3.017	598	514	1.014	726	165	0,4	0,5	0,5	0,6	0,3	0,6	1,2
Pokrycie niedoboru budżet. z poprzedn. okresu obrachunk.	21.176	29.094	4.385	5.710	14.104	4.377	518	3,4	4,6	3,9	7,0	4,6	3,6	3,8
Dochody ogółem	633.701	633.207	111.153	81.323	306.066	120.959	13.706	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dochody zwyczajne	565.780	551.599	104.034	69.802	258.837	106.840	12.086	89,3	87,1	93,6	85,8	84,6	88,3	88,2
Majątek samorządowy	46.643	42.859	9.692	7.610	22.793	2.507	257	7,4	6,8	8,7	9,3	7,4	2,1	1,9
Przedsiębiorstwa samorząd.	76.079	73.823	944	13.144	58.622	673	440	12,0	11,7	0,8	16,2	19,2	0,6	3,2
Subwencje i dotacje	16.583	16.475	2.401	823	6.399	3.123	3.729	2,6	2,6	2,2	1,0	2,1	2,6	27,2
Zwroty	36.828	40.339	4.030	3.373	18.965	11.362	2.609 ^d	5,8	6,4	3,6	4,1	6,2	9,4	19,0
Oplaty administracyjne	9.656	9.615	3.035	1.538	4.141	901	—	1,5	1,5	2,7	1,9	1,4	0,7	—
Oplaty za korzystanie z urządzeń i zakład. dobra publiczn.	27.692	25.511	3.098	6.493	13.507	2.371	42	4,4	4,0	2,8	8,0	4,4	2,0	0,3
Dopłaty	4.402	3.375	651	344	850	1.530	—	0,7	0,5	0,6	0,4	0,3	1,3	—
Udział w podatkach państw.	53.734	53.297	3.080	8.676	37.130	4.411	—	8,5	8,4	2,8	10,7	12,1	3,6	—
Dodatki do podatk. państw.	164.155	161.338	26.648	23.018	72.680	38.992	—	25,9	25,5	24,0	28,3	23,7	32,2	—
Podatki samoistne	119.045	113.706	47.506	3.804	17.175	40.395	4.826 ^e	18,8	18,0	42,7	4,7	5,6	33,4	35,2
Różne	10.963	11.261	2.949	979	6.575	575	183	1,7	1,7	2,7	1,2	2,2	0,4	1,4
Dochody nadzwyczajne	67.921	81.608	7.119	11.521	47.229	14.119	1.620	10,7	12,9	6,4	14,2	15,4	11,7	11,8
Ze sprzedaży i likwidacji majątku i przedsiębiorstw	8.548	9.318	1.165	4.437	3.465	251	—	1,3	1,5	1,1	5,5	1,1	0,2	—
Subwencje i dotacje	5.543	8.874	2.059	377	3.279	3.039	120	0,9	1,4	1,8	0,5	1,1	2,5	0,9
Zwroty	1.255	2.854	200	565	605	1.484	—	0,2	0,5	0,2	0,7	0,2	1,2	—
Pożyczki	33.700	43.182	1.328	4.446	30.918	5.626	864	5,3	6,8	1,2	5,5	10,1	4,7	6,3
Dopłaty	1.755	2.085	145	121	944	875	—	0,3	0,3	0,1	0,1	0,3	0,7	—
Podatki inwestycyjne	5.638	4.513	1.544	321	1.710	938	—	0,9	0,7	1,4	0,4	0,6	0,8	—
Podatek inwestycyjny	2.244	1.288	28	38	985	233	—	0,4	0,2	0,0	0,0	0,3	0,2	—
Podatek od kopalń	3.394	3.225	1.516	283	721	705	—	0,5	0,5	1,4	0,4	0,3	0,6	—
Różne	8.275	8.150	175	613	6.268	878	216	1,3	1,3	0,2	0,7	2,0	0,7	1,6
Nadwyżka budżet. z ubiegłych okresów obrachunkowych	3.207	2.632	503	641	40	1.028	420	0,5	0,4	0,4	0,8	0,0	0,9	3,0

a) Sumy dla roku 1933/34 różnią się od sum podanych w Statystyce Polskiej serja B zeszyt 24 z powodu dodania wydatków i dochodów m. Gdyni. b) Poznański i pomorski. c) W tem 1201 tys. splata procentów i pożyczki zaciągniętej dla Elektrowni Krajowej w Gródku i 78 tys. dla Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w Poznaniu. d) W tem 1201 tys. zwrot procentów i pożyczki przez Elektrownię Krajową w Gródku i 78 tys. przez Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych w Poznaniu. e) Podatek krajowy.

kę polityki finansowej i gospodarczej związków samorządowych.

Poza zestawieniem ogólnem podajemy tablicę

zawierającą dane o wpływach z danin samorządowych dla poszczególnych typów związków samorządowych.

Wpływy z danin samorządowych

Tysiące złotych.

W % ogólniej sumy.

Wyszczególnienie	Polska		Gminy wiejskie	Miasta nowo- dzielone	Miasta wydzie- lone	Powiatowe zwią- zki samorządowe	Wojewódzkie związki samo- rządowe	Polska		Gminy wiejskie	Miasta nowo- dzielone	Miasta wydzie- lone	Powiatowe zwią- zki samorządowe	Wojewódzkie związki samo- rządowe	
	1933/34	1934/35						1933/34	1934/35						
Daniny samorząd. ogółem . . .	358.385	347.929	82.609	37.822	134.630	88.042	4.826 ^b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Oplaty administracyjne . . .	9.656	9.615	3.035	1.538	4.141	901	—	2,7	2,8	3,7	4,1	3,1	1,0	—	—
Dopłaty	6.157	5.460	796	465	1.794	2.405	—	1,7	1,5	1,0	1,2	1,3	2,7	—	—
Udział w pod. państwowych . . .	53.734	53.297	3.080	8.676	37.130	4.411	—	15,0	15,3	3,7	22,9	27,6	5,0	—	—
„ w podatku dochod. . .	39.708	36.836	3.053	4.700	24.675	4.408	—	11,1	10,6	3,7	12,4	18,3	5,0	—	—
„ w podatku od lokali na rzecz związku samorz. . .	14.026	16.461	27	3.976	12.455	3	—	3,9	4,7	0,0	10,5	9,3	0,0	—	—
Dodatki do podatków pań- stwowych	164.155	161.338	26.648	23.018	72.680	38.992	—	45,8	46,4	32,2	60,9	54,0	44,3	—	—
do podatku gruntowego . . .	37.306	38.475	15.176	941	311	22.047	—	10,4	11,1	18,4	2,5	0,2	25,1	—	—
„ podatku od nieruchom. . .	25.480	25.740	293	2.397	22.610	440	—	7,1	7,4	0,3	6,4	16,8	0,5	—	—
„ podatku od placów nie- zabudowanych	762	1.076	71	200	805	—	—	0,2	0,3	0,1	0,5	0,6	—	—	—
„ podatku przemysłowe- go	52.164	48.656	4.953	9.597	28.993	5.113	—	14,6	14,0	6,0	25,4	21,5	5,8	—	—
„ opłat od patentów na wyr. i sprzed. trunków . . .	3.383	3.027	469	625	1.496	437	—	0,9	0,9	0,6	1,7	1,1	0,5	—	—
„ podatku od spożycia, zużycia, wz. produkcji . . .	18.492	17.132	2.578	4.170	6.349	4.035	—	5,2	4,9	3,1	11,0	4,7	4,6	—	—
„ opłat stemplowych od pism dotycz. przemie- nienia własności rze- czy nieruchomości	9.463	9.095	1.852	1.089	3.335	2.819	—	2,6	2,6	2,2	2,9	2,5	3,2	—	—
„ opłat procentowych od akt notarialnych	476	457	30	54	342	31	—	0,1	0,1	0,0	0,1	0,3	0,0	—	—
„ podatku od energii e- lektrycznej	290	316	—	9	307	0	—	0,1	0,1	—	0,0	0,2	0,0	—	—
„ podatku dochodowego . . .	16.339	17.364	1.226	3.936	8.132	4.070	—	4,6	5,0	1,5	10,4	6,1	4,6	—	—
Podatki samoistne	119.045	113.706	47.508	3.804	17.175	40.395	4.826 ^b	33,2	32,7	57,5	10,1	12,7	45,9	100,0	—
od gruntów państwowych . . .	1.555	1.325	542	27	1	755	—	0,4	0,4	0,7	0,1	0,0	0,9	—	—
„ zbytku mieszkaniowego hotelowy	1.720	592	33	73	478	8	—	0,5	0,2	0,0	0,2	0,3	0,0	—	—
od zabaw, rozrywek i wi- dowisk	965	846	57	279	510	—	—	0,3	0,2	0,1	0,7	0,4	—	—	—
„ szyldów, reklam i na- pisów	7.706	6.628	149	432	6.047	—	—	2,1	1,9	0,2	1,2	4,5	—	—	—
„ psów	1.398	1.603	286	391	926	0	—	0,4	0,5	0,3	1,1	0,7	0,0	—	—
„ zaprotestow. weksli	1.704	1.600	62	227	908	403	—	0,5	0,5	0,1	0,6	0,7	0,4	—	—
„ zaprotestow. weksli	3.411	1.939	79	481	1.379	0	—	1,0	0,6	0,1	1,3	1,0	0,0	—	—
podatek wojskowy zasadn. od ładunków kolejowych . . .	2.294	2.321	1.295	471	546	9	—	0,6	0,6	1,6	1,2	0,4	0,0	—	—
opłaty drogowe	5.711	4.572	—	120	4.452	—	—	1,6	1,3	—	0,3	3,3	—	—	—
podatek wyrównawczy na pokrycie deficytu	38.733	38.768	23	12	27	38.706	—	10,8	11,1	0,0	0,0	0,0	44,0	—	—
inne podatki	37.704	40.659	40.643	16	—	—	—	10,5	11,7	49,2	0,0	—	—	—	—
Podatki inwestycyjne	16.144	12.853	4.337	1.275	1.901	514	4.826 ^b	4,5	3,7	5,2	3,4	1,4	0,6	100,0	—
podatek inwestycyjny	5.638	4.513	1.544	321	1.710	938	—	1,6	1,3	1,9	0,8	1,3	1,1	—	—
podatek od kopalń	2.244	1.288	28	38	989	233	—	0,6	0,4	0,0	0,1	0,7	0,3	—	—
„	3.394	3.225	1.516	283	721	705	—	1,0	0,9	1,9	0,7	0,6	0,8	—	—

a Sumy dla roku 1933/34 różnią się od sum podanych w Statystyce Polskiej, serja B, zes. 24, z powodu uwzględnienia danin samorządowych m. Gdyni. b Podatek krajowy.

Wreszcie dla scharakteryzowania całokształtu zamierzeń związków samorządowych w gospodarce finansowej, na rok 1934/35 zamieszczamy dwie tablice, z których jedna zawiera preliminowane na rok

1934/35 wydatki i dochody zwyczajne szpitali i zakładów opiekuńczych, druga — wydatki i dochody zwyczajne przedsiębiorstw samorządowych.

Ze Związku Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej

W SPRAWIE WSTRZYMANIA DOCHODZENIA WIERZYTELNOŚCI, DO KTÓRYCH MOGĄ BYĆ ZASTOSOWANE ULGI.

W sprawie powyższej Związek Powiatów R. P. wystąpił w dniu 15 listopada b. r. do Pana Ministra Skarbu i Pana Ministra Spraw Wewnętrznych z następującym memorjałem:

„Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października r. b. o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 846) stwarza podstawę do przywrócenia załamanej od kilku lat równowagi w gospodarce finansowej samorządu terytorjalnego. Wśród szeregu ulg, z jakich związki samorządowe z mocy tego rozporządzenia będą mogły korzystać, jest wiele takich, których zastosowanie musi być poprzedzone bądź wydaniem przepisów wykonawczych, bądź specjalną procedurą, przewidzianą rozporządzeniem. W szczególności odnosi się to do ulg, jakie będą stosowane do zobowiązań, wymienionych w art. 1, 7 i 27 wspomnianego na wstępie rozporządzenia.

Tymczasem w chwili obecnej wierzyciele związków samorządowych, nie podpadający pod działanie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. o dochodzeniu roszczeń pieniężnych, opartych na tytułach prywatno-prawnych, prowadzą przeciwko związkowi samorządowemu egzekucję a nawet, jak nas dochodzą wiadomości, wzmogli kroki egzekucyjne do tych zobowiązań związków samorządowych, co do których rozporządzenie o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych pozwala stosować daleko idące ulgi, bo sięgające nawet aż do całkowitego umorzenia niektórych pretensyj. Egzekucja tych należności może być kontynuowana aż do czasu ukazania się zapowiedzianych rozporządzeń wykonawczych względnie przeprowadzenia przewidzianego postępowania. Prowadzenie egzekucji należności, do których mogą być stosowane ulgi, po wejściu w życie rozporządzenia, jest oczywiście zaprzeczeniem intencji rozporządzenia, niemniej jednak ze stanowiska prawnego całkowicie dopuszczalne.

Dalsze prowadzenie egzekucji z tytułu w mowie będących pretensji, a tembardziej zapowiadający się wyścig egzekucyjny spowodowałby, rzecz prosta, niepowetowane szkody i powiększyłby istniejące w gospodarstwie komunalnym nieporządku.

W tym stanie rzeczy mamy zaszczyt zwrócić się do Pana Ministra z prośbą:

1) o wydanie zarządzeń, wstrzymujących egzekucję należności Skarbu Państwa, wymienionych w art. 7 p. 1., a to na taki okres czasu, w którym Centralna Komisja Oszczędnościowo - Oddłużeniowa mogłaby się ukonstytuować i przynajmniej na tyle przepracować materiały, ażeby móc przedstawić wnioski, o których mowa w cytowanym artykule;

2) spowodowanie wydania analogicznych zarządzeń,

wstrzymujących egzekucję należności instytucyj ubezpieczeń społecznych, wymienionych w art. 7 p. 2:

3) o wydanie zarządzeń, wstrzymujących egzekucję należności Skarbu Państwa, o których traktuje art. 27, a to do czasu wydania zapowiedzianego rozporządzenia;

4) spowodowanie wstrzymania egzekucji podlegających konwersji pożyczek krótkoterminowych, wymienionych w art. 1, do czasu wydania zapowiedzianego w tym artykule rozporządzenia“.

EGZEKUCJA NALEŻNOŚCI INSTYTUCYJ UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH.

W sprawie powyższej Związek Powiatów R. P. zwrócił się do Pana Ministra Opieki Społecznej z memorjałem z dnia 15 listopada r. b. L. I/OP—1, który w całości przytaczamy:

„Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października r. b. o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 846) daje związkowi samorządowemu możliwość uzyskania daleko idących ulg przy regulowaniu swych zobowiązań wobec instytucji ubezpieczeń społecznych. O zastosowaniu ulg, jak również o ich rozmiarach, decyduje, zrodnie z art. 7 n. 2 wspomnianego rozporządzenia. Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu na wniosek Centralnej Komisji Oszczędnościowo - Oddłużeniowej dla Samorządu.

Tymczasem w chwili obecnej wytworzył się stan tego rodzaju, iż instytucje ubezpieczeń społecznych prowadzą i nadal prowadzić mogą, a to aż do czasu przeprowadzenia przewidzianego rozporządzeniem postępowania, egzekucję tych należności, co do których mogą być zastosowane daleko idące ulgi, bo sięgające nawet aż do całkowitego umorzenia pretensyj zakładów wierzycielskich. Prowadzenie, po wejściu w życie cytowanego na wstępie rozporządzenia, egzekucji należności, do których mogą być stosowane ulgi, jest zaprzeczeniem intencji ustawodawcy, niemniej jednak ze stanowiska prawnego jest dopuszczalne. Rzecz prosta, iż dalsze prowadzenie egzekucji z tytułu w mowie będących pretensji spowodowałoby szkody i powiększyłoby istniejące w gospodarstwie komunalnym nieporządku.

W tym stanie rzeczy mamy zaszczyt zwrócić się do Pana Ministra z prośbą o wydanie zarządzeń, wstrzymujących egzekucję należności instytucyj ubezpieczeń społecznych od związków samorządowych a to na taki okres czasu, w którym Centralna Komisja Oszczędnościowo - Oddłużeniowa mogłaby się ukonstytuować i przynajmniej na tyle przepracować materiały, ażeby móc przedstawić wnioski, o których mowa w art. 7 p. 2 rozporządzenia o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych“.

Sprawy bieżące

INTERPRETACJA POSTANOWIEŃ ZAWARTYCH W ART. 5 UST. (2) I (3) USTAWY SAMORZĄDOWEJ.

Jeden z pp. wojewodów podniósł wątpliwość, czy postanowienia, zawarte w art. 5 ust. (2) i (3) ustawy samorządowej, mają zastosowanie do syndyka miejskiej K. K. O., wybranego na radnego miejskiego. Wymieniony syndyk w umowie ma zastrzeżony ściśle określony ryczałt miesięczny na utrzymanie kancelarii.

Min. Spr. Wewn. pismem z dn. 29.X.1934 r. SS. 19-a/44/7 wyjaśniło, iż postanowienia, zawarte w ust. (2) i (3) art. 5 ustawy samorządowej, mają zastosowanie do syndyka miejskiej K. K. O. wybranego na radnego miejskiego, gdyż w myśl § 10 ust. (1) I rozp. Ministra Spr. Wewn. z dn. 9.X.1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 577) przez „posadę“ rozumieć należy każde płatne stanowisko. Ponieważ syndyk miejskiej K. K. O. otrzymuje w/g umowy stały ryczałt miesięczny, przeto celem zatrzymania mandatu radnego miejskiego winien zrzec się stanowiska syndyka.

DYSPENSA OD WYMOGU WŁADANIA JĘZYKIEM POLSKIM W PIŚMIE, JAKO WARUNKU WYBIERALNOŚCI NA SOŁTYSA I PODSOŁTYSA.

Rozp. Ministra Spraw Wewn. z dn. 3.XI.1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 917), zawieszka na okres jednej kadencji wymóg władania językiem polskim w piśmie, jako warunek biernego prawa wyborczego na sołtysów i podsołtysów na obszarze następujących powiatów: bobreckiego, borszczowskiego, brodzkiego, brzeżańskiego, buczackiego, czortkowskiego, dobromilskiego, dolińskiego, drohobyckiego, gródeckiego, horodeńskiego, jaworowskiego, kałuskiego, kamioneckiego, kołomyjskiego, kopyczynieckiego, kosowskiego, lubaczowskiego, lwowskiego, liskiego, nadwórniańskiego, podhajeckiego, przemyskiego, przemyślańskiego, radziechowskiego, rawskiego, rohatyńskiego, rudeckiego, samborskiego, sanockiego, skałackiego, sokalskiego, stanisławowskiego, stryjskiego, śniatyńskiego, tarnopolskiego, tłumackiego, trembowelskiego, turczańskiego, zaleszczyckiego, zbarskiego, zborowskiego, złoczowskiego, żółkiewskiego i żydaczowskiego.

Wobec powyższego w wymienionych powiatach kandydaci na stanowiska sołtysów i podsołtysów winni włączyć językiem polskim jedynie w słowie. We wszystkich pozostałych powiatach województw południowych oraz we wszystkich powiatach województw zachodnich obowiązek władania językiem polskim, zarówno w słowie, jak i piśmie, pozostaje w mocy.

REGULAMIN WYBORCZY DO WYDZIAŁÓW POWIATOWYCH.

Rozp. Ministra Spraw Wewn. z dn. 3 listopada 1934 r. w sprawie regulaminu wyborczego do wydziałów powiatowych (Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 918) obowiązuje na terenie całego Państwa z wyjątkiem województwa śląskiego. Rozporządzenie to zawiera następujące postanowienia:

Członków wydziału powiatowego wybierają rady powiatowe, a więc radni i dotychczasowi członkowie wydziału powiatowego.

Wybrany na członka wydziału powiatowego może być zarówno radny powiatowy, jak i osoba, posiadająca prawo wybieralności do organów ustrojowych związków samorządowych na terenie danego powiatu, z poza grona radnych powiatowych.

Zebranie wyborcze zdolne jest do dokonania wyborów przy obecności co najmniej połowy plus jeden ustawowej liczby radnych powiatowych (bez członków wydziału powiatowego).

Wybory zarządza wojewoda. Na zebraniu wyborczym przewodniczy starosta powiatowy. Wybory przeprowadza przewodniczący zebrania wyborczego i dwóch asesorów, którymi są najmłodszy i najstarszy wiekiem radni powiatowi.

Wybory odbywają się na listy kandydatów. Lista kandydatów winna być zgłoszona na piśmie na zebraniu wyborczym w terminie wyznaczonym przez przewodniczącego i podpisana własnoręcznie przez obecnych na zebraniu wyborców w ilości co najmniej 1/6 ustawowej liczby wyborców. Wyborcy jednak, reprezentujący gminy miejskie, o ile nawet nie stanowią 1/6 ustawowej liczby wszystkich wyborców, mają prawo zgłosić jedną listę. Lista powinna zawierać co najmniej dwóch kandydatów.

Przewodniczący bada zgłoszone listy i wzywa wyborców do usunięcia tych braków i wad, które mogłyby spowodować unieważnienie listy lub unieważnienie poszczególnych kandydatur.

Kandydować można tylko z jednej listy. Każdy wyborca może podpisać tylko jedną listę.

Głosowanie nie odbywa się, gdy zgłoszono tylko jedną ważną listę lub gdy łączna liczba nazwisk kandydatów na wszystkich ważnie zgłoszonych listach nie przekracza sześciu.

Głosowanie jest tajne i odbywa się za pomocą kart do głosowania i kopert. — Karta do głosowania winna zawierać tylko numer ewent. nazwę jednej ważnie zgłoszonej listy.

Podziału mandatów pomiędzy ważnie zgłoszone listy dokonuje się w sposób następujący: łączną sumę głosów, ważnie oddanych na wszystkie ważnie zgłoszone listy, dzieli się przez liczbę mandatów. Otrzymany iloraz jest dzielnikiem wyborczym, przy czym ewentualny ułamek zaokrągla się w górę do pełnej jedyńki. Każda lista otrzymuje tyle mandatów, ile razy dzielnik wyborczy mieści się w liczbie głosów ważnie oddanych na daną listę (ułamek odrzuca się).

Mandaty, uzyskane przez daną listę, przypadają kandydatom tejże listy w kolejności zajmowanego miejsca na liście.

Bezpośrednio po ustaleniu wyniku wyborów i sporządzeniu protokołu wyborczego, przewodniczący ogłasza wynik wyborów.

§ 17 regulaminu określa kiedy wybory są nieważne.

Protesty wyborcze mogą wnosić wyborcy w ciągu 7 dni po dniu ogłoszenia wyniku wyborów. Protest winien być podpisany przez taką samą liczbę wyborców, jaka była uprawniona do zgłoszenia listy kandydatów. Protest wnosi się na ręce starosty powiatowego, rozstrzyga go zaś wojewoda. W razie unieważnienia wyborów poszczególnych członków wydziału powiatowego lub gdy w okresie kadencji

członek umrze, złoży lub utraci mandat, na jego miejsce wchodzi kolejny kandydat z tej listy, z której pochodził poprzedni członek. Gdyby lista nie zawierała

już kandydatów, wojewoda zarządza w ciągu 30 dni wybory uzupełniające.

Z GMINY PACANÓW POW. STOPNICKIEGO.

Rada Gminna gm. Pacanów pow. Stopnickiego na posiedzeniu swem w dn. 31 sierpnia r. b. jednogłośnie uchwaliła wniosek o wyrażenie uznania i specjalnego podziękowania dla Pana Starosty powiatu Stopnickiego za przeprowadzoną akcję ratowniczą w czasie wylewu Wisły, w lipcu 1934 roku.

Sytuacja na terenie gminy Pacanów była wtedy nader groźna, i to że gmina i dalsze okolice uniknęły strasznej katastrofy powodzi, przypisać należy w przeważającej mierze, a nawet wyłącznie nadzwyczajnej energii i poświęceniu akcji ratowniczej, zorganizowanej i przeprowadzonej pod osobistym kierunkiem Starosty powiatu Stopnickiego p. Feliksa Tarnogórskiego, jak również tym wszystkim czynnikom, które z zaparciem się wykonywały wszelkie rozporządzenia Zarządu gminy Pacanów na czele z wójtem Andrzejem Wieczorkiem i sekretarzem gminy Feliksem Wojciechowskim, Komendą miejscowej Policji i t. d. Wobec powyższego Rada gminna w imieniu własnym i ludności zamieszkałej na terenie gminy, postanawia złożyć najserdeczniejsze podziękowanie Staroście p. Feliksowi Tarnogórskiemu, oraz wymienionym osobom za uratowanie tutejszej gminy od klęski powodzi. Dla zadokumentowania swej wdzięczności, Rada Gminna składa przyrzeczenie na przyszłość poddania się z całą lojalnością zarządzeniom Pana Starosty.

Dla nadania powyższemu słowom głębszego znaczenia i szerszego rozgłosu, jako, że zasługi położone pośrednio dotyczyły i okolicy poza gminą, Rada gminna postanawia niniejszą uchwałę wydrukować w piśmie „Samorząd“.

Z DZIAŁALNOŚCI GMINY CHROPACZÓW POW. ŚWIĘTOCHŁOWICKI (WOJ. ŚLĄSKIE).

W roku bieżącym gmina Chropaczów ukończyła budowę 12-klasowej szkoły powszechnej, rozpoczętą w 1930 r. Szkoła zbudowana jest nowoczesnie, poza klasami posiada salę gimnastyczną i salę robót ręcznych. Koszty budowy szkoły wyniosły około 400.000 zł. Funduszy na budowę szkoły dostarczyły częściowo gmina, częściowo Województwo. Gmina przeprowadziła również gruntowny remont 4 starych szkół kosztem kilkunastu tysięcy złotych.

W zakresie budowy dróg gmina wybrukowała nową ulicę Bytomską, której urządzenie kosztowało około 300.000 zł. Brukowania ulicy dokonano częściowo przy pomocy Wydziału Powiatowego w Świętochłowicach, który na ten cel wyasygnował prawie połowę wymienionej kwoty, częściowo zaś przy pomocy funduszy gminnych.

W ostatnich czasach gmina wybudowała kompleks budynków, w których znalazło pomieszczenie 40 rodzin. Domy te kosztowały 630.000 zł. Ponadto gmina oddała bezrobotnym do użytkowania 100 ogródków i zakupiła nowy teren, na którym z wiosną roku przyszłego powstanie 100 nowych ogródków. Ogółem gmina posiadać będzie około 400 ogródków działkowych.

W roku bieżącym gmina zbudowała ponadto duże boisko sportowe, które oddano do użytku organizacji sportowych.

BUDOWA SZKOŁY Powszechnej w GM. GOSŁAWICE POW. KONIŃSKI (WOJ. ŁÓDZKIE).

W dniu 4 listopada r. b. odbyło się poświęcenie szkoły powszechnej we wsi Międzyzlesie gm. Gosławice. Gmach szkolny wzniesiono dzięki wysiłkom gromady Międzyzlesie. Fundusze na budowę szkoły gromada zebrała z czynszu za wydzierżawione prawo polowania na swych terenach w kwocie 1.000 zł. oraz z opodatkowania ludności gromady na ten cel, poza-tem zaś Zarząd gminy Gosławice udzielił subsydjum.

PRACE INWESTYCYJNE DOKONANE PRZEZ GMINY POW. NIEŚWIESKIEGO (WOJ. NOWOGRÓDZKIE)

W R. 1933/34.

W okresie sprawozdawczym gminy wiejskie pow. Nieświeskiego wykonały następujące prace inwestycyjne:

Gmina Horodziej zbudowała 5 mostów drewnianych ogólnej długości 22,2 m. b. oraz dokonała gruntownego remontu 1 mostu dług. 4 m. b.

Gmina Hovezna prowadziła nadal rozpoczętą budowę szkoły powszechnej kosztem 6.000 zł., zbudowała 4 mosty drewniane długości 23,6 m. b., założyła 3 przepusty drewniane kosztem 3.000 zł., zabrukowała 500 m. b.

Gmina Hrycewice kosztem około 8.000 zł. ułożyła 760 m. b. bruku, zbudowała 6 mostów drewnianych, ułożyła 4 przepusty betonowe.

Gmina Kleck dokonała kapitalnego remontu budynku murowanego szkoły powszechnej kosztem 2.000 zł.; pobudowała 9 mostów drewnianych długości 13 m. b., 2 przepusty betonowe, 1 przepust drewniany kosztem 1.000 zł. oraz położyła 300 m² bruku.

Gmina Łań zbudowała 2 mosty drewniane ogólnej długości 35,8 m. b.

Gmina Siniawka zbudowała 7 mostów drewnianych długości 12 m. b.

Gmina Snów pobudowała 7 mostów drewnianych długości 49 m. b. kosztem 1.420 zł., ułożyła bruku na przestrzeni 1470 m. b.

Gmina Zaostrowiecze pokryła dachem budynek 4 kl. szkoły powszechnej kosztem 2480 zł., oszalowała dom ludowy kosztem 350 zł. i wybudowała 2 mosty drewniane ogólnej długości 3,7 m. b.

STAN ROBÓT DROGOWYCH W POLSCE.

W miesiącach letnich roku bieżącego ogólna ilość robotników zatrudnionych przy robotach na drogach państwowych i samorządowych wahała się od 131.500 w czerwcu do 72.500 we wrześniu. Dróg państwowych w naprawie było około 8.400 km., z czego 73% robót już wykonano; nowych dróg wybudowano 115 km., ulepszono nawierzchni na 159 km. dróg, robót przygotowawczych wykonano na długości 89 km.

Na terenie województwa Krakowskiego na drogach państwowych i samorządowych zniszczonych przez powódź tegoroczną odbudowano całkowicie prawie 95 km. dróg, odbudowano nawierzchnie na przestrzeni 296 km. dróg; projektowane jest zbudowanie 6.500 m. b. nowych mostów oraz odbudowanie 1.500 m. b. częściowo zniszczonych mostów; z ilości tej oddano już do publicznego użytku około 3000 m. b. mostów.

**OŚWIATA W DZIAŁALNOŚCI POW. ZWIĄZKU SAMORZ.
W OPATOWIE (WOJ. KIELECKIE) W R. 1933/34.**

W okresie sprawozdawczym pow. związek sam. w Opatowie nawiązał bezpośrednią łączność z organizacjami kulturalno - oświatowymi na terenie wsi, w szczególności referat kulturalno - oświatowy Wydziału Pow. instruował te organizacje, kierował akcją tworzenia biblioteczek wędrownych, prowadził wieczorowe kursa dokształcające, oraz współpracował ze Związkami Młodzieżowymi w dziedzinie oświaty pozaszkolnej i pracy społecznej.

Pow. związek samorządowy udzielił subsydjów: 5 przedszkolom sezonowym w kwocie 800 zł., Radzie Szkolnej Powiatowej w kwocie 2.000 zł., Zjednoczonemu Związkowi Młodzieży na prowadzenie prac oświatowych w łonie swojej organizacji w kwocie 770 zł. oraz 5.000 zł. Opatowskiemu Powiatowemu Komitetowi Budowy Szkół, który dzięki temu dokończył w roku sprawozdawczym budowę 4 szkół, przebudował 1 szkołę i rozpoczął budowę 2 szkół 7-klasowych.

Wiadomości zagraniczne

USTAWA SANITARNA RZESZY NIEMIECKIEJ. Rząd Rzeszy wydał ustawę z dn. 3.VII.1934 r. dotyczącą ujednostajnienia spraw z zakresu zdrowia publicznego (Gesetz über die Vereinheitlichung des Gesundheitswesens). Ustawa ta przewiduje utworzenie z dniem 1 kwietnia 1935 r. we wszystkich powiatach miejskich i wiejskich urzędów zdrowia publicznego (Gesundheitsämter), opartych o niższe urzędy administracyjne. Kierownikiem urzędu zdrowia będzie lekarz państwowy, mianowany przez odnośne władze państwowe po wysłuchaniu opinii zainteresowanego związku samorządowego.

Do zadań urzędu zdrowia należy: 1) wykonywanie zadań lekarskich, a mianowicie: sprawy policji sanitarnej, opieka nad rasą z poradnictwem dla małżeństw, sprawy propagandy zdrowia publicznego, opieka lekarska nad szkołami, poradnie dla matek i dzieci, opieka nad gruźlikami, wenerykami, ułomnymi, niedołączonymi i nieuleczalnie chorymi; 2) współdziałanie lekarzy z urzędu zdrowia w wychowaniu fizycznym i ćwiczeniach gimnastycznych; 3) sprawy lekarskie urzędowe, sprawy medycyny sądowej oraz inne lekarskie poufne czynności, o ile sprawy te przekazuje lekarzom urzędów zdrowia odnośne prawo krajowe.

Wszelkie zatem czynności ściśle lekarskie, jakie wykonywały dotychczasowe samorządowe urzędy zdrowia, przechodzą na państwowe urzędy zdrowia. Co należy rozumieć pod „ściśle lekarskimi zadaniami“, tego ustawa nie mówi, odsyłając uregulowanie tej sprawy do rozporządzenia wykonawczego. Według uzasadnienia rządowego do ustawy sprawy szpitali, lecznicztwa, zamkniętych i półzamkniętych zakładów opieki społecznej, kąpiele i łaźnie oraz inne podobne urządzenia będą należały nadal do obowiązków związków samorządowych.

Koszty utrzymania urzędów zdrowia będzie ponosił w zasadzie skarb Rzeszy, jednakże powiatowe związki samorządowe i miasta wydzielone mają się przyczyniać do ponoszenia części kosztów w zależności od potrzeby i zdolności finansowej danego związku samorządowego. Suma, jaką związki samorządowe mają łożyć na częściowe pokrycie kosztów utrzymania urzędów zdrowia, będzie corocznie ustalana i wstawiana do budżetu Rzeszy.

Funkcje państwowego urzędu zdrowia mogą spełniać dotychczasowe urzędy zdrowia miast i powiatów, jednakże ustawa nie podaje bliższych szczegółów, dotyczących przekazania zastępczego pełnienia funkcji państwowych urzędu zdrowia przez komunalne urzędy zdrowia, pozostawiając sprawę tę do uregulowania w rozporządzeniu wykonawczym. W wypadku przekazania komunalnym urzędów zdrowia funkcji państwowego urzędu zdrowia, koszty utrzymania ponoszą związki samorządowe, a Rzesza zwracać będzie tym związkom w formie dotacji jedynie zwiększone wskutek tego wydatki danego urzędu zdrowia.

Kierownikiem państwowego urzędu zdrowia jest lekarz państwowy, nie wyłączając wypadków, gdy komunalny urząd zdrowia będzie pełnił zastępczo funkcje państwowego urzędu zdrowia. W tym ostatnim wypadku dopuszczalne jest pewne odchylenie od zasady, mianowicie Minister Spraw Wewnętrznych Rzeszy może powierzyć kierownictwo komunalnego urzędu zdrowia, spełniającemu zlecone sprawy państwowego urzędu zdrowia, lekarzowi samorządowemu, który był dotychczas kierownikiem bądź też pracownikiem danego komunalnego urzędu zdrowia.

Dotychczasowy personel lekarski oraz inni pracownicy komunalnych urzędów zdrowia przechodzą na służbę państwową, o ile posiadają wymagane dla zajmowanych stanowisk kwalifikacje. Wprawdzie ustawa mówi o przejęciu na służbę państwową tylko kierowników i lekarzy komunalnych urzędów zdrowia, jednakże w ustępie traktującym o przejęciu personelu komunalnych urzędów zdrowia, odwołuje się do ustawy Rzeszy z 30.VI.33 r., która to ustawa przewiduje, że pracowników związków samorządowych, spełniających swe czynności przy wykonywaniu zadań, które będą należały do państwowych urzędów zdrowia, przenosi się na etat państwowy.

Ustawa powyższa usuwa zatem panującą dotychczas dwutorowość w zakresie zdrowia publicznego. Zastrzegając wszelkie sprawy sanitarne dla państwowych urzędów zdrowia, pozostawia związkom samorządowym jedynie sprawy lecznictwa, t. j. prowadzenie szpitali publicznych i innych podobnych zakładów. Na przeszkodzie przejścia całokształtu spraw z zakresu zdrowia publicznego stoją prawdopodobnie tylko trudności finansowe Rzeszy, stąd też w ustawie przewidziano możliwość wyręczania się dotychczas istniejącymi komunalnymi urzędami zdrowia, przerzucając w ten sposób ciężary z tego tytułu na dany związek samorządowy.

ZADŁUŻENIE NIEMIECKICH PRZEDSIĘBIORSTW KOMUNALNYCH. Urząd Statystyczny Rzeszy opublikował ostatnio dane o stanie finansowym przedsiębiorstw komunalnych o odrębnej osobowości prawa publicznego na dzień 31 marca 1933 r. Statystyką objęto 585 przedsiębiorstw komunalnych, t. j. tylko przedsiębiorstwa, posiadające odrębną osobowość prawną. Liczba powyższa nie daje nam więc całkowitego obrazu przedsiębiorstw komunalnych w Niemczech, gdyż poza wymienionymi przedsiębiorstwami istnieje jeszcze spora liczba przedsiębiorstw komunalnych, nie posiadających własnej osobowości prawnej, zarówno wydzielonych, jak i niewydzielonych z centralnej administracji oraz przedsiębiorstwa komunalne o formie prywatno - prawnej.

Z liczby 585 przedsiębiorstw, 100 przedsiębiorstw nie miały żadnego zadłużenia. Zadłużenie pozostałych przedsiębiorstw wynosiło na dz. 31 marca 1933 r. 2½ miljarde marek.

Z ogólnej sumy zadłużenia przypada na kredyty, zaciągnięte bezpośrednio na rynku pieniężnym 1,43 miljarda, czyli 57%, reszta zaś składa się z pożyczek, zaciągniętych przez gminy dla tych przedsiębiorstw oraz udzielonych przez gminy z funduszy budżetowych.

Największe zadłużenie, bo dochodzące do 1 miljarda marek, wykazują przedsiębiorstwa mieszkaniowe i osadnicze, zorganizowane w formie spółek bądź też na zasadach spółdzielczych. Z kolei idą przedsiębiorstwa komunikacyjne z zadłużeniem, wynoszącym około 670 milionów marek, wreszcie przedsiębiorstwa zaopatrywania (Versorgungsunternehmen) jak np. gazownie, elektrownie i t. d., których zadłużenie wynosi około 600 milionów marek.

OPIEKA SPOŁECZNA NAD EMIGRANTAMI OBYWATELAMI RZESZY NIEMIECKIEJ ZAGRANICĄ I NAD REEMIGRANTAMI W KRAJU. Emigrantom niemieckim, posiadającym obywatelstwo Rzeszy, przysługują te same uprawnienia z tytułu opieki społecznej, co i obywatelom, pozostającym w kraju. Uprawnienia te emigranci w całej pełni wykorzystują w ten sposób, że poszczególne związki wspierania ubogich, obowiązane do świadczeń z tytułu opieki społecznej dla danego emigranta, pochodzącego z terenu związku, przesyłają pozbawionym środków do życia emigrantom odpowiednie kwoty na jego utrzymanie. Do udzielania tych świadczeń obowiązane są związki ubogich na mocy zarządzenia ministra spraw wewn. Rzeszy i ministra pracy Rzeszy z lutego 1927 i z czerwca 1934 r. Zarządzenie to ma na celu niedopuszczenie do powrotu do kraju emigranta, by nie powiększać na rynku krajowym trudności zarówno mieszkaniowych, jak i w zakresie zatrudnienia bezrobotnych. Przy wydawaniu tych zarządzeń, władze centralne powodowały się możliwością znalezienia przez emigranta, pozostającego chwilowo bez pracy, jakiegokolwiek zajęcia zagranicą oraz niższymi kosztami utrzymania go zagranicą aniżeli w kraju.

Sprawa opieki społecznej przedstawia się nieco gorzej, gdy emigrant przez szereg lat przebywał zagranicą i dopiero w ostatnich latach jest zmuszony do zwrócenia się o pomoc z tytułu opieki społecznej czy to zagranicą czy też w kraju. Do udzielenia tej pomocy obowiązane były krajowe związki

ubogich, a mianowicie tego kraju, którego obywatelstwo posiadał przed wyemigrowaniem. Ponieważ dekretem z 5 lutego 1934 r. zniesiono obywatelstwo krajowe, a wprowadzono obywatelstwo Rzeszy, zachodzi więc trudność ustalenia, jaki związek ubogich winien pokrywać koszty opieki społecznej, jeśli emigrant pozostawał dłużej niż jeden rok zagranicą. Sprawę tę reguluje rozporządzenie z dn. 13 marca 1934 r. o opiece społecznej nad Niemcami zagranicą i trzeba przyznać, że reguluje niezbyt trafnie i szczęśliwie. Jeśli zaistniała konieczność przyjscia emigrantowi z pomocą w ostatnim czasie i w chwili przekroczenia granicy t. j. powrotu do kraju, to wobec zniesienia obywatelstwa krajowego winien mu przyjść z pomocą ten krajowy związek ubogich, na którego terenie dany emigrant się urodził. A więc decydującym czynnikiem jest miejsce urodzenia uprawnionego do opieki społecznej. Jeśli miejsce urodzenia znajduje się obecnie poza granicami Rzeszy, to decyduje o obowiązku udzielania pomocy miejsce urodzenia ojca lub matki, a gdy tego miejsca nie da się ustalić, to obowiązek przyjscia z pomocą ciąży na tym krajowym związku ubogich, na którego terenie uprawniony do korzystania z opieki zatrzymał się po przekroczeniu granicy. By nie obciążać zanadto granicznych krajowych związków ubogich, minister spraw wewnętrznych Rzeszy może nałożyć na inne krajowe związki ubogich obowiązek świadczeń na tego rodzaju potrzebujących pomocy emigrantów.

LICZBA SAMOCHODÓW W NIEMCZECH. W dniu 1 lipca 1934 r. dokonano spisu wszystkich pojazdów mechanicznych na terenie Rzeszy. Według danych, uzyskanych po opracowaniu spisu, okazało się, że w dniu tym liczba pojazdów mechanicznych wynosiła:

674.523 samochodów osobowych (w roku 1933 — 580.987)	
191.715 samochodów ciężarowych („ „ 174.169)	
31.970 traktorów („ „ 28.683)	
983.994 motocykli („ „ 896.000)	
5.430 innych pojazdów mech. („ „ 5.080)	

W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba samochodów osobowych wzrosła o 16,1%, ciężarowych o 10,1%, traktorów o 11,5% i motocykli o 9,8%.

b.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 15. XI. 1934 r.).

1 dol. St. Zjedn. — 5.33 zł. — 5.27 zł.
100 frank. szwajc. — 172.48 — 171.62 zł.
1 funt. szterl. — 26.61 — 26.35 zł.
100 frank. franc. — 35.01 zł. — 37.83 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 15. XI. 1934 r.).

4 proc. pożyczka inwestycyjna 115.00 zł. 3 proc. poz. państw. budow. 45.00 zł., 4 proc. państwowa poz. premjowa dolarowa zł. 53.25, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w złocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94 zł. (w zł. w złocie = 161.68 złotych obieg.). 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00 (w złotych w złocie = 161.68 złotym obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Bank. Roln. 83.25 zł. 4½ proc. Listy Zastawne Ziemskie 52.75 zł. 5½ proc. Listy Zastawne m. Warszawy 6.00 zł. 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy — 8 proc. Listy Z. m. Piotrkowa — zł.

5½ proc. Listy Zastawne m. Łodzi 50.50 zł., 8 proc. Listy Z. m. Lublina

— 8½ proc. L. Z. m. Kielc —

Akcje Banku Polskiego 93.00 zł.

Kurs urzędowy 1 grama czystego złota 5.9244 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franko stacja załadowania).

W dn. 15. XI 1934 r. Warszawa.

Zyto 13.50 — 14.00 zł.
Pszenica 18.50 — 20.00 zł.
Jęczmień 17.00 — 19.50 zł.
Owies 14.50 — 16.00 zł.

NABIAŁ.

(Od dnia 12. XI. 1934 r. Warszawa).

Mleko niezbiernane: Cena za 1 litr. mleka w hurcie 0.23 zł.
Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 2.80 zł., mleczarskie deserowe II gat. 2.40 zł., mleczarskie solone 2.50 zł., oseekowe 2.50 zł.
Ceny masła w detalu rozumieją się od 10 do 15% więcej cen hurt. Jaja świeże za sztukę 0.10 zł.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie:* Zarząd Gminny w Łyszkowicach zapytuje:

1) czy Zarząd gminny zobowiązany jest do zapytywania się, czy poborowy został wciągnięty do rejestru pob., skoro został powiadomiony o wciągnięciu do rej. osiemnastoletnich przed dwoma laty, oraz do zawiadamiania innych gmin o wciągnięciu do rej. pob., skoro już figurował w rej. osiemnastoletnich,

2) czy Zarząd gminny powinien żądać od rejestrującego się koniecznie metryki urodzenia, oraz czy ma prawo zatrzymać metrykę urodzenia, z którą osiemnastoletni zgłosił się do rejestracji,

3) czy Zarząd gminny zobowiązany jest do przesyłania starostwu, łącznie ze spisami poborowych, metryk urodzenia, które zbiera od osiemnastoletnich, oraz czy nie mogłyby tego zastąpić wykazy urodzonych tegoż rocznika, nadesłane przez urzędy parafjalne,

4) czy gospodarze, posiadający ziemię swą w jednym dziale, podlegają kosztom scalenia, gdy w tej wsi jest prowadzona komasacja,

5) czy gospodarze ci podlegają opłacie meljoracyjnej, która jest wywołana w związku z komasacją,

6) czy Zarząd gminny, mający siedzibę w osadzie liczącej 1800 mieszkańców, w której znajduje się też agencja pocztowo - telegr., może ubiegać się o stałe doręczanie wezwań sądowych przez pocztę po całej gminie, skoro najdalsza wieś jest oddalona od poczty o 12 km.

Odpowiedź: 1) Według § 80 rozp. Ministrów: Spraw Wojskowych, Spraw Wewn. i Sprawiedliwości z dnia 28.VIII.1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 757) — zarządy gmin, które zapisały do swych rejestrów osoby, urodzone w innej gminie, powinny już w czasie przyjmowania zgłoszeń, a najpóźniej w 3 dni po sporządzeniu rejestru, przystąpić do zawiadamiania o tem zarządów gmin właściwych dla miejsca urodzenia danych osób. Zarząd gminy miejsca urodzenia po otrzymaniu takiego zawiadomienia wykreśla daną osobę w swoich rejestrach, zaznaczając w rubryce „uwagi“ datę i liczbę, pod którą wpisano zawiadomienie do dziennika podawczego gminy, w której zgłoszony został wpisany do rejestru. W myśl § 82 tegoż rozporządzenia rejestry poborowych będą utrzymywane w aktualności do października tego roku, w którym zarejestrowani kończą lub ukończyli 20 lat życia. W razie zmiany miejsca zamieszkania zarejestrowanego w okresie dwóch lat od zarejestrowania, zarząd gminy, który dokonał rejestracji, powinien przekazać dane zarejestrowanego zarządowi gminy nowego miejsca zamieszkania, skreślając go w swoim rejestrze dopiero po otrzymaniu z nowej gminy potwierdzenia o zapisaniu danej osoby do rejestru tej gminy. Skreślenie należy omówić

w rubryce „Uwagi“ rejestru z podaniem nazwy gminy, w której skreślony został ujęty do rejestru.

Z powyższego wynika, że obowiązki, o których mowa w pytaniu, na gminie nie ciążyą.

2) Według ustępu trzeciego § 73 wymienionego wyżej rozporządzenia wpisy do rejestru mają być oparte na dokumentach, stwierdzających datę i miejsce urodzenia zgłaszającego się oraz miejsce jego zamieszkania; nie musi to więc być metryka urodzenia. Dokumentów tych nie odbiera się rejestrowanym.

3) W myśl § 96 rozporządzenia rejestr poborowych przesyła gmina starostwu wraz z wyciągami metryk urodzenia i śmierci (które otrzymuje z urzędów stanu cywilnego), lub aktami, z których wynika wątpliwość co do właściwego wpisania pewnych osób.

4) Grunty w jednym dziale, znajdujące się na obszarze scalenia i nie podlegające żadnym zmianom w związku z akcją scaleniową, nie mogą być obciążone żadnymi opłatami z tytułu kosztów scalenia. Nie podlegają one opłatom za wykonanie prac scaleniowych także i wtedy, gdy zostają włączone do obszaru scalenia wyłącznie w celu wypostowania granic scalanych gruntów (ustęp 2 art. 13 ustawy z dnia 31.VII.1923 r., Dz. Ust. z r. 1927 Nr. 92, poz. 833). Jeżeli jednak takie grunty zostają włączone do obszaru scalenia np. celem likwidacji służebności, meljoracji, regulacji dróg i dojazdów, ustalenia ogólnego planu rozbudowania tworzącej się na podstawie scalania jednostki administracyjnej (ustęp 2 art. 4 w związku z art. 7), to ponoszą odpowiednią część kosztów scalenia.

5) Jeżeli grunty w jednym dziale włączone zostały do obszaru scalenia dla ich meljoracji, to z przytoczonej wyżej, w p. 4, ustawy wynika, że podlegają one opłatom. Wysokość i sposób rozkładu opłat meljoracyjnych określa rozp. Prez. R. P. z 16.III.1928 r. (Dz. Ust. Nr. 34, poz. 320). Według ustępu 2 art. 7 tego rozp. — opłatami za wykonanie robót obciąża się wszystkie grunty, odnoszące korzyści z wykonania robót. W myśl zaś ustępu 3 tegoż artykułu — wysokość opłat, przypadających przy podziale na poszczególne grunty, określana będzie miarą korzyści, jakie grunty te odnoszą z wykonanych robót.

6) Urząd pocztowy dokonywa doręczeń tylko w miejscowym okręgu doręczeń, do którego należy zwarty zabudowany obszar miejscowości, w której urząd ma siedzibę, oraz obszar skupienia, obejmującego w jednej grupie najmniej 10 budynków, stojących w promieniu 1 km. od zwartego zabudowanego obszaru. W zamiejscowym okręgu pocztowym dokonywa urząd pocztowy doręczeń tylko wówczas, gdy jest tam stworzony okrąg listonosza wiejskiego lub okrąg pośrednictwa pocztowego.

H. i P.